

Prekenverkstedet

<http://www.israelmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Allehelgensdag søndag 6. november 2022

Prekentekest: Luk 6,20-23

Lesetekst I: Jes 60,18-22

Lesetekst II: Hebr 11,11-16.39-40

Salige er dere når de håner dere

Dagen

Dette er en av kirkeårets mer markerte dager med en historie som går tilbake til oldkirken. Opprinnelig var Allehelgensdag 1. november, men vi har brukt første søndag i november siden 1770. Dagen er en feiring av dem som «har stridd den gode strid og bevart troen», slik det heter i dagens bønn. Derfor er hvitt den liturgiske fargen. Samtidig er de også forbilder for oss «så vi kan følge etter dem som har gått foran oss.» Hverken dagens historie eller dens tekster legger opp til at dette skal være alle dødes dag, selv om det også er en assosiasjon som ofte melder seg hos oss

Lesetekstene

Den gammeltestamentlige teksten er en visjon om framtiden i den evige fullendelse når vold, herjing og ødeleggelse er borte og alle i Guds folk er rettferdige. Bibelens avsluttende visjon i Åpenbaringsboken kap. 22 om solen som ikke lenger trengs fordi Gud selv skal lyse, er hentet fra denne teksten.

Hebreerbrevet kapittel 11 handler i sin helhet om de troende forbilder fra den gamle pakt, og er derfor en tekst som det er naturlig å hente fram på Allehelgensdag. Leseteksten fokuserer på to elementer: Sara som stolte på løftet selv om hun var for gammel (at 1 Mosebok 18,12-15 framstiller dette litt annerledes, går Hebreerbrevet forbi), og det generelt forbilledlige ved de gammeltestamentlige troende som døde «uten å ha fått det som var lovet», noe som også gjentas i den avsluttende oppsummeringen av kapitlet som leseteksten også tar med. Paulus fastholder dette poenget også med henblikk på den nye pakts troende: «Vi vandrer i tro, uten å se» (2 Kor 5,7). Den videreførende aktualiseringen som kapittel 12 i Hebreerbrevet innledes med, er lesetekst på Allehelgensdag etter andre rekke.

Evangelieteksten

Saligprisningene er evangelietekst på Allehelgensdag både etter første og tredje rekke. I år er det Lukas-versjonen som er dagens evangelium. Den er kortere enn Matteus-versjonen; her er det de fattige, sultne og gråtende som prises salig før teksten (som til slutt også hos Matteus) går rett på hat og forfølgelser og oppfordringen til å glede seg når det skjer. Så avsluttes Lukas-versjonen med saligprisningenes motsetning, nemlig verop over de rike, mette og leende, og over dem som hverken hates eller utstøtes, men som alle taler vel om. I motsetning til Matteus slapp altså Lukas disse inn i sitt evangelium. Men helt inn i Den norske kirkes tekstrekke slapp de ikke. Selv om altså har plass til Lukas-versjonen av saligprisningene, lar en teksten stoppe der den stopper hos Matteus. Kanskje er det like greit, for teksten er nærgående nok som den er.

Saligprisninger er vanlige i Det gamle testamente, ikke minst i Salmenes bok (Sal 1,1; 32,1-2; 34,9 etc.). Hos Matteus er det åndelige verdier som står i fokus på en måte som har tydelige gammeltestamentlige forbilder (de fattige i ånden, de ydmyke, de barmhjertige). Lukas-versjonen er opptatt av de sosialt marginaliserte, men også her er det tydelige bibelske paralleller, ikke minst i Marias lovsang («han mettet de sultne med gode gaver, men sendte de rike tomhendte fra seg,» Luk 1,53). Det er også lett å se sammenhengen med Jesus når han hele tiden både framhevet og demonstrerte omsorgen for de utstøtte (Luk 5,12-14; 8,43-48; 15,11-32; 18,9-14; 23,42-43).

Prekenen

Her er det mange kryssende motiver. Dagen er en festdag for dem som er forfremmet til herligheten. Samtidig har vi en ualminnelig brutal prekentekest hvor velfødde nordmenn trygt plassert i statens lønnsregulativ umiddelbart synes å høre mer hjemme i de fortiede veropene enn i de skarpt poengterte saligprisningene. Hvordan kommer en predikant seg helskinnet gjennom dette?

Én mulig prekenvei er å sette fokus på troens grunnlag og fundament, nemlig Jesu gjerning og Jesu forbilde. Der har de henfarne salige hatt sitt fundament på en måte som i gitte situasjoner har satt dem i motsetning til de samfunn de var en del av. Den utholdenhet de da viste, er både noe å feire og noe å holde fram som et forbilde. Mange av våre trossøsken lever under forfølgelsers trykk i dag. Det gjør ikke vi. Men både historiens og nåtidens forfølgelser er en påminnelse også til oss om at det ikke alltid er et ideal å høre hjemme blant dem alle taler vel om. I bekjennelsen til Jesus som «troens opphavsmann og fullender» (Hebr 12,2) har vi et fundament som bærer også når alt annet faller sammen. Derfor, sier Jesus, er det grunn til glede når det faktisk er det det gjør (Luk 6,23).

Det er ikke noe det er lett å ta til seg, og det blir ikke enklere når dagen gjerne også skal ha plass for å ta fram gode minner etter de avdøde mer generelt. Men akkurat det motivet bør i hvert fall ikke være prekenens sentrum.

Salmer

Dagen er vel utstyrt med vakre kjernesalmer. Selv synes jeg det er flere gode grunner til å prioritere de to mange menigheter kjenner fra Egil Hovlands Allehelgensmesse, nemlig NoS 268 «For alle helgner som til døden tro», og NoS 270 «Hen over jord et pilgrimstog.»

Knut Alfsvåg
Professor
knut.alfsvag@vid.no